

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут економіки та управління
Обліково-фінансовий факультет

Кафедра українознавства

**УКРАЇНСЬКА МОВА
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ**

Методичні рекомендації
для підготовки контрольної роботи
здобувачами вищої освіти ступеня «бакалавр»
усіх спеціальностей МНАУ заочної форми навчання

УДК 811.161.2

У-45

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету від 19 вересня 2018 р., протокол № 1.

Укладачі:

Т.П. Кравченко – канд. філологічних наук, доцент кафедри українознавства, Миколаївський національний аграрний університет.

Н.Г. Шарата – докт. пед. наук, доцент кафедри українознавства, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

В. М. Баденкова – канд. філол. наук, доцент кафедри української мови та літератури, Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського.

К.В. Тішечкіна – канд. філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Миколаївський національний аграрний університет.

©Миколаївський національний

аграрний університет, 2018

Зміст

Передмова.....	4
1. Методичні вказівки щодо вивчення курсу.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
3.Зміст контрольної роботи.....	6
4. Вимоги та рекомендації щодо оформлення	7
5. Критерії оцінювання.....	8
6.Варіанти контрольних робіт.....	9
7. Теми для самостійного опрацювання.....	45
8. Практична робота студентів.....	47
9. Питання до іспиту.....	48
Рекомендована література.....	50

Передмова

Методичні рекомендації розраховані на студентів усіх спеціальностей. Дібрані практичні завдання розраховані для самостійної роботи студентів. Виконання цих завдання сприятиме засвоєнню професійної лексики та закріпленню знань, здобутих під час аудиторних занять. Підготовка майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах України тісно пов'язана з формуванням української мовленнєвої культури майбутніх спеціалістів.

Методичні рекомендації створено з метою навчити студентів умінню пізнавати і вільно використовувати місткість слова в усьому її обсязі, зважаючи на конкретні умови слововживання, зокрема у майбутній професійній діяльності.

Подано систему завдань, що розкривають широкі можливості мовця у спілкуванні словом, - пізнавати багатозначність слів, засвоювати українською мовою значення слів – професіоналізмів, виявляти спільне і відмінне у синонімічних значеннях слів, у їх стилістичних особливостях; засобами української мови передавати професійні слова і словосполучення російської мови, сприймати значення вживаних в українській мові іншомовних слів і добирати до них українські відповідники, практично застосовувати фразеологічні багатства української мови.

Лексичний матеріал посібника спрямований насамперед на активне засвоєння абітурієнтами, студентами термінології з усіх галузей аграрної економіки, науки, виробництва та техніки, а також із сфери суміжних наук і з різних сфер сучасного суспільного життя.

Особливе місце відведено фразеологічним зворотам, оскільки їх знання, оперування ними є виявом найглибших знань мови. Використання мовцями народної мудрості є показником культури народу.

Методичні рекомендації можуть бути використані для самостійної роботи студентів як у навчальній роботі під керівництвом викладача, так і в індивідуальному самостійному навчанні.

Державний статус української мови, закріплений Конституцією України, розширення сфери функціонування державної мови протягом останнього десятиліття зумовили потребу запровадження в закладах вищої освіти України обов'язкового курсу української мови (за професійним спрямуванням).

Рекомендації мають навчити майбутніх фахівців культури професійного мовлення в загальнонаціональному вимірі. Відповідно до Закону про мови в Україні, зокрема ст. 6 «Обов'язок службових осіб володіти мовами роботи органів і організацій», ст. 11 «Мова роботи, діловодства і документації», ст. 13 «Мова технічної і проектної документації», особи з вищою освітою повинні володіти державною мовою в обсязі, необхідному для виконання службових обов'язків. З огляду на це проблема піднесення рівня мовної грамотності студентів

Основна **мета** курсу – підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів; практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні; формування комунікативної культури у сфері професійного мовлення в його усній і писемній формах; формування навичок практичного володіння мовою в обсязі тематики, обумовленої фаховими потребами.

Зміст дисципліни покликаний не лише узагальнити й систематизувати знання з української мови, а й сформувати мовну особистість, обізнану з культурою усного і писемного мовлення, яка вміє в повному обсязі використовувати набуті знання, уміння і навички для оптимальної мовної поведінки в професійній сфері.

Студенти як майбутні педагоги повинні вирішувати важливі мовні проблеми, пов'язані з труднощами слововживання, секретами ділового мовлення, професійного спілкування; вивчати закони лексичної сполучуваності слів; досліджувати історичні аспекти походження термінів, професіоналізмів, фразеологізмів тощо.

Курс передбачає ознайомлення з мовним законодавством України, вивчення норм української літературної мови (орфографічних, пунктуаційних, лексичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних) у професійному спілкуванні, правил складання професійних документів, з'ясування особливостей усного професійного мовлення, особливостей використання лексики і фразеології в професійному спілкуванні,

засвоєння відомостей про терміни, професіоналізми, номенклатурні назви, опанування основ науково

Засвоєння матеріалу даного курсу передбачає засвоєння студентами особливостей професійного мовлення на граматичному, лексичному, фразеологічному, стилістичному рівнях.

Вивчивши курс, студенти повинні вміти:

- складати професійні тексти і документи, дотримуючись норм сучасної української літературної мови;
- усно спілкуватися українською літературною мовою, виконуючи службові обов'язки;
- аналізувати і коригувати фахові тексти відповідно до норм української літературної мови;
- складаючи професійні тексти і спілкуючись усно, правильно використовувати фахову термінологію, номенклатуру, фразеологію, іншомовні слова та їхні українські відповідники;
- перекладати фахові тексти українською мовою.

Одним із ключових етапів виконання навчальної програми курсу для студентів заочної форми навчання є підготовка до контрольної роботи, виконання якої розвиває у студентів мислення, навички письмового викладу матеріалу і одночасно контрольна робота є важливим засобом самоконтролю студента, запорукою глибокого засвоєння навчального матеріалу, сприяє активній підготовці до іспиту. Разом із тим, студент отримує навички, необхідні для укладання різних видів документів.

ЗМІСТ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Студенти заочної форми навчання галузі знань , ступеня «Бакалавр», спеціальності виконують одну контрольну роботу з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням), засвоївши теоретичні відомості з дисципліни й виробивши практичні навички складання, аналізу, коригування, редагування, перекладу професійних текстів і документів.

Завдання контрольної роботи охоплюють основні теми програми курсу, тому контрольну роботу слід виконувати після опрацювання програмового матеріалу

Виконуючи перше завдання, студент повинен виявити розуміння актуальних проблем українського мовознавства, знання мовного законодавства України,

законодавчих та нормативно-стильових основ професійного спілкування, показати знання понять документа, реквізитів, дати визначення окремих мовознавчих термінів тощо.

Щоб успішно виконати друге завдання, студент повинен опрацювати правила складання професійних документів, знати їх реквізити і класифікацію, вимоги до текстів ділових паперів.

Виконавши третє завдання, студент продемонструє навички перекладу російських словосполучень та текстів українською мовою, практично застосує знання норм української літературної мови.

Виконання четвертого завдання засвідчить рівень знань лексичних, граматичних, синтаксичних, правописних та інших норм української літературної мови, уміння працювати з мовознавчою довідковою літературою (тлумачними, перекладними словниками, словниками іншомовних слів, наголосів, «Українським правописом» тощо), з фаховою літературою, уміння аналізувати спеціальні тексти, характеризувати терміни свого майбутнього фаху.

ВИМОГИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ

Контрольні роботи, що становлять основу методичних рекомендацій, складаються з 11 завдань. Перші три завдання є теоретичними, у яких студентам необхідно розкрити основний зміст питання, висвітлити основні теоретичні положення та проблеми відповідної теми; а з 4 по 11 – практичними, які студенти виконують відповідно до поданих умов.

Контрольну роботу обирають відповідно до суми останніх двох цифр номера залікової книжки. Робота виконують у зошиті. Після виконання завдань подають список використаної літератури. Робота виконується у звичайному учнівському зошиті рукописно або на аркушах формату А 4 – друком. Студент послідовно виконує всі завдання, залишаючи береги (поля) для позначок, зауважень, коротких рецензій викладача. Виконання кожного завдання потрібно розпочинати з нової сторінки. Зміст завдання записується обов'язково. Писати слід розбірливо, охайно, грамотно. Скорочення слів не дозволяється, сторінки нумеруються.

На наступній після титульної сторінки зазначається номер варіанту контрольної роботи (ВАРІАНТ №2). Перед виконанням кожного завдання слід переписати його умову.

Для виконання контрольної роботи можна скористатися рекомендованою літературою (див. список основної і допоміжної літератури).

У кінці виконаної роботи потрібно обов'язково подати список використаної літератури.

Складаючи загальний список використаних видань, слід дотримувати загальноприйнятого в науковій практиці порядку. Наприклад:

1. Мизайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування: Навчальний посібник. – К. : Професіонал, 2005. – 495 с.

Після списку використаної літератури зазначається дата виконання контрольної роботи та ставиться власний підпис студента.

Контрольну роботу після її виконання слід здати для реєстрації до навчальної частини за 2-4 тижні до початку сесії. Менше ніж за 2 тижні до початку сесії контрольні роботи на рецензію викладачем не приймаються, а студент не допускається до іспиту.

Викладач упродовж 10 днів перевіряє роботу. Зарахована робота є допуском до іспиту. Незарахована контрольна робота повертається студенту на доопрацювання згідно із зауваженнями викладача.

Зразок оформлення титульної сторінки контрольної роботи:

Контрольна робота

з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

студента гр. ЗЕн.1/1 заочної форми навчання

інженерно-енергетичного факультету

Петренка Івана Миколайовича

Викладач: Кравченко Т.П.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При виставленні оцінки за контрольну роботу враховується:

повнота розкриття кожного з питань;

логічність і послідовність викладу думок;

орфографічна і мовленнєва грамотність;

правильність оформлення відповідних реквізитів документа на сторінці;

стилістична і мовленнєва правильність перекладу фахового тексту;

охайність при оформленні роботи.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант I

1. Українська мова серед інших мов світу.
2. Документ – основний вид офіційно-ділового стилю.
3. Фонетичні й орфографічні особливості професійного спілкування.
4. Напишіть автобіографію.
5. Поясніть значення вислову. Напишіть невеликий твір.
"Говори мало, слухай багато, а думай ще більше".
6. Прочитайте текст. Визначте, який це документ за: а) найменуванням, б) призначенням, в) походженням, г) місцем виникнення, г) формою. Назвіть наявні і відсутні реквізити; допишіть відсутні.
Вул. Туровська, 36 м. Київ, 04080

Шановна адміністрація хлібозаводу!

Просимо відрядити до нас кількох досвідчених спеціалістів, які могли б провести курс навчання зі спеціальності пекаря у нашій хлібопекарні і, можливо, надали б нам практичні рекомендації щодо використання нового обладнання. Сподіваємося, що Ви не відмовитесь нам допомогти.

Наперед вдячні.

7. Визначити, чи однакові значення мають слова, наведені у парах слів, поєднати кожне з них із відповідним йому за семантикою словом. Свої пояснення обґрунтуйте за словником.

Відношення — ставлення, місце — місто, болільник — уболівальник, положення — становище, книга — книжка, талан — талант, окраса — прикраса, гуманний — гуманітарний, наступний — слідуючий, загальний — спільний, комунікативний — комунікаційний, дружний — дружній, національний — націоналістичний, визначний — визначальний, закінчити — завершити, заслухати — прослухати — вислухати, відвідати — провідати, наголосити — підкреслити, вважати — рахувати.

8. Відредагуйте нижчеподані речення.

Ми поставляємо Вам товар по самих низьких цінах. З бухгалтером заключають договір про надання послуг. Бухгалтер повинен познайомитися з інструкцією по техніці безпеки. Бухгалтер приймає участь у підготовці та наданні періодичної звітності вищестоячим організаціям. Бухгалтер організовує роботу по підготовці пропозицій керівникові підприємства. Бухгалтер у повному об'ємі здійснює облік грошових коштів.

9. Поставте іменники у формі місцевого відмінка однини, вкажіть варіанти. З'ясуйте, чи змінюється форма при використанні різних прийменників (в, на, по).

Проект, бік, будинок, документ, край, селище, місто, море, стіл, пальто, журнал, ворота, сусіди, доповіді, вікна, конференція, річка, серце, факультет, університет, довідник, службовець, протокол, інструкція, положення, установа, статут, звіт, контроль, мета, гриф, діяльність, ліквідація, апарат, адреса, підпис.

10. Запишіть слова з великої чи малої літери. Правопис поясніть.

Володимир (в)еликий, (к)аменяр, (п)атріарх, (р)ентген, (г)аліфе, (к)иянин, (і)мператор, (п)анас (м)ирний, (м)уза, (д)ід (м)ороз, (п)апа (р)имський, (є)пископ, (р)ектор (к)иївського (у)ніверситету, (р)осіянин, (п)рокурор, (г)еркулес, (м)итрополит, (а)нгел, (б)огородиця, (і)сус (х)ристос, (н)ародний (а)ртист (у)країни, (а)рхангел (м)ихайл, (р)обінзон, (м)іністр (о)світи України, (г)олова профкому, (к)обзар, (д)епутат (в)ерховної (р)ади України, (н)естор (л)ітописець, (п)ерун, (ф)ея, (президент України, (ц)ар, (ч)умацький (ш)лях, (т)итан, (а)нтей, (п)івніч, (п)івдень, (п)олісся, (с)именталка [порода корів], (я)рославів (в)ал [вулиця], (п)ечерська (л)авра, (б)удинок (в)чителя, (с)лавутич, (с)ірко [собака], (б)ульдог, (р)іздово, (с)ин (б)ожий, (а)хіллесова п'ята, (т)рипільська культура.

11. Перекладіть українською мовою.

Доклад – документ, в котором излагаются определенные вопросы, даются выводы, предложения. Предназначен для устного (публичного) прочтения и обсуждения. Составляются доклады по различным вопросам деятельности учреждения, организации, предприятия. Они могут быть, а) отчетными, т. е. такими, в которых обобщается состояние дел, ход работы за определенное время; б) текущими, информирующими о ходе выполнения планов; в) на политические темы; г) научные и другие. Текст доклада состоит из трех логических элементов: введения, доказательства и заключения. Во введении указываются основания, причины, вызвавшие возникновение названного документа. В описательной части анализируется фактическое положение дел, приводятся аргументы, даются ссылки.

Варіант II

1. Поняття лексикографії та лексикографічні джерела з економічної сфери .
2. Вимоги до мови ділових паперів.
3. Уживання складних слів, аббревіатур і графічних скорочень під час ділового спілкування.
4. Напишіть витяг із протоколу про заохочення працівників.
5. Поясніть значення вислову. Напишіть невеликий твір.
"Умій вчасно сказати і вчасно замовчати".
6. Прочитайте документ. Визначте, який це документ за: а) найменуванням, б) походженням, в) призначенням, г) формою, ґ) складністю, д) місцем виконання. Назвіть реквізити.

Я, Коваль Володимир Васильович, доручаю Верьовкіну Володимиру Миколайовичу отримати належну студентам I курсу обліково–фінансового факультету стипендію за жовтень 2008 року.

Доручення дійсне до 30 листопада 2008 року.

20 вересня 2008 р.

(підпис)

В.В. Коваль

Підпис студента В.В. Ковалю засвідчую:

Декан обліково–фінансового факультету (підпис)

М. П. Саєнко

20 вересня 2008 р.

7. Користуючись тлумачним словником, визначити, з яким значенням вживаються слова *круглий*, *крутий* у поданих словосполученнях.

Круглий м'яч, місяць; кругле лице, кругле вікно, круглі щоки, кругла пляшка, кругле число, кругла сума, круглий сирота, круглий відмінник, круглі дужки, круглий рік, зустріч за круглим столом;

крутий підйом, крута людина, круті східці, круте яйце, крутий характер, крутий поворот, крутий вислів, крутий відвар, круті вуса, круті хвилі.

8. Прочитати, сказати, вживання яких слів не відповідає мовній нормі; зробити необхідні виправлення, записати.

1. На слідуючій неділі відбудеться засідання наукового гуртка, у ньому приймуть участь студенти нашої групи. Усі вони являються членами цього гуртка. 2. Я рахую: ви вірно кажете. Я поступив би так само. 3. Приведу кілька прикладів. 4. Не можу ще казати якісь попередні висновки. 5. Редакція одержує багато листів на цю тематику. 6. Робітники жодної компенсації не отримали. 7. Всі ми маємо своє відношення до сучасних подій. 8. Рішення треба приймати на

основі діючого чинного законодавства. 9. Всі, кого торкається дана тема, повинні висловити своє відношення. 10. Відношення у колективі були нормальні. 11. Мова йдеться про ядерну зброю. 12. Щодо мого навчання, то мама не мала до мене ніяких проблем.

9. Утворіть (де можливо) від форм однини іменників множинні форми.

Політика, глибина, біль, нежить, реакція, згода, земля, асфальт, шлях, співробітництво, дисципліна, погляд, гонь, ватра, освіта, центр, поезія, якість, покіс, здібність, нахил, хід, відпочинок, допомога, бавовна, століття, бюлетень, інформація, конституція, інструмент, цвіт, радість, страх, хвилювання, вистава, час, малюнок, музей, турбота, газон, жир, оксамит, асортимент, читач, покриття.

10. Запишіть складні прикметники (разом, через дефіс, окремо).

Адміністративно/командна система, багато/партійний, офіційно/діловий, військове/політичний союз, нормативно/правовий акт, соціальне/демократична орієнтація, військове/зобов'язаний, суспільне/корисний, адміністративне/територіальний устрій, військове/промисловий комплекс, національне/визвольний рух, гео/політичний, науково/технічний, східно/слов'янський, екс/президентський, воєнно/стратегічний, Галицько/Волинське князівство, вище/зазначений, адміністративно/канцелярська термінологія, загально/вживана лексика.

11. Перекладіть українською мовою.

Докладная записка. Документ, адресованный руководителю данного или вышестоящего учреждения и содержащий обстоятельное изложение какого-либо вопроса с выводами и предложениями. Докладные записки бывают отчетными, информационными, инициативными. Однако все они содержат одни и те же реквизиты: адресат (кому адресована докладная записка), фамилию, инициалы должностного лица и наименование должности; название вида документа (докладная записка); заголовок (краткое содержание текста); текст; приложение (если имеется); подпись и дату. Наименование вида документа, дата, название структурного подразделения, заголовок — эти реквизиты пишутся в левом верхнем углу.

Варіант III

1. Літературна мова як вища форма вияву української національної мови, етапи її становлення та сфера застосування.
2. Реквізити документа та основні вимоги до його оформлення.
3. Способи словотвору і вживання деяких афіксів у професійному спілкуванні.
4. Напишіть розпорядження про скасування дії перепусткового режиму в установі, організації, закладі тощо.
5. Поясніть значення вислову. Напишіть невеликий твір.
"Люби і знай свій рідний край".
6. Прочитайте і відредагуйте текст. Запишіть.

Директору Миколаївської

загальноосвітньої школи № 2

Саєнко П. В.

Заява

Прошу прийняти мене на посаду вчителя історії. До заяви додаю копію диплома про закінчення вузу, автобіографію, трудову книжку, особистий листок з обліку кадрів.

Дата

Підпис

7. Утворити словосполучення, дібравши із слів, поданих у дужках, відповідне за змістом до поданих паронімів. Користуючись "Словником паронімів української мови" Д. Г. Гринчишина й О. А. Сербенської, з'ясувати значення паронімів.

Опанувати, запанувати (матеріал, в душі), прощати, прощатись (з другом, образу), відрізняти, розрізняти (звуки, звук від літери), відчитати, прочитати (листа, сина за спізнення), любий, улюблений (край, робота), кінцевий, прикінцевий (абзац, результат), людський, людяний (місце, ставлення), писемний, письменний (пам'ятка, людина), адрес, адреса (проживання, вітальний), контингент, континент (далекий, точний), дружний, дружній (група, порада), програмний, програмовий (виклад матеріалу, документ), привид, привід (до непорозуміння, з'являвся).

8. У тексті трапляються порушення як лексичних, так і граматичних норм сучасної української літературної мови. Знайдіть і виправте. Поставте потрібні розділові знаки.

Знання менеджера повинні бути не тільки теоретичними але й практичними. Загальний об'єм комплексу цих знань залежить від тих функцій які здійснює менеджер. Чим крупніший підрозділ яким управляє менеджер тим більшим комплексом знань він повинен володіти.

Об'єм необхідних менеджерів знань в різних областях науки залежить від того яким участком виробництва він управляє.

9. Провідмініяйте прізвища, імена, по батькові.

Наталя Миколаївна Муха, Тетяна Володимирівна Оксамитна, Олесь Петрович Боженко, Анатолій Іванович Іваньо, Юрій Пантелеймонович, Марія Фролівна, Тарас Лаврентійович.

10 Прочитайте назви транспортних засобів, марок машин. Поясніть їх правопис.

Криголам (а)дмірал (м)акаров, (л)імузин, локомотив (р)акета, марсохід (с)оджорнер, аеробус (б)оїнз-747, (к)абріолет, автомобіль (м)акларен, круїзний (л)айнер (і)ранд (п)ринцес, (т)анкер, потяг (т)иса, автобус (лаз), (к)аравела (с)анта-(м)арія, холодильник (а)тлант, експрес (Прикарпаття, науково-дослідний батискаф (т)рієст, корабель (в)осток-І, (м)іцубісі, трактор (мтз)-50, космічний корабель (аполлон)-ІІ.

11. Перекладіть українською мовою.

Объяснительная записка. Поясняет содержание отдельных положений основного документа (плана, отчета, проекта и т.п.). В зависимости от содержания и назначения объяснительные записки делятся на две группы: записки граждан по поводу их поведения, работы и т.д.; записки служебного характера, являющиеся необходимым приложением к основным документам, отчетам, планам и т.п.

Оформляется этот документ аналогично докладной записке. Изложение текста может быть прямым, т.е. когда он содержит в строгой последовательности введение, доказательную часть и заключение, и обратным — тогда заключение предшествует доказательной части.

Варіант IV

1. Поняття державної та офіційної мови, їхні функції.
2. Оформлення сторінки документа.
3. Фразеологія ділової української мови.
4. Укласти доповідну записку на ім'я декана обліково-фінансового факультету МДАУ про хід виробничої практики на сільськогосподарському підприємстві.
5. Поясніть значення вислову. Напишіть невеликий твір.

"Історія – великий учитель, але, на жаль, вона нікого не учить, тому що пізно подають її людям" М. Драгоманов.

6. Оформіть документ, у якому Гонти Лариса Вікторівна просить надати їй відпустку з 02 до 20 вересня 2010 року за станом здоров'я. Дайте загальну характеристику цьому документу.
7. Користуючись "Словником паронімів української мови", "Словником труднощів української мови", з'ясувати значення поданих слів, з кількома групами скласти речення. До яких груп належать ці слова?

Абонент, абонемент; мимохідь, мимохіть; шкода, шкода; церемонійний, церемонний; цінний, ціновий; церемонія, церемоніал; процес, процесія; особовий, особистий; колективний, колективістський; діловитий, діловий, діляцький; заслухати, прослухати, вислухати; заповіт, заповідь; тактовний, тактичний; рідкий, рідкісний.

8. Відредагуйте подані речення

1. Мова являється національним скарбом народу. 2. Ми обговоримо ці запитання на слідуючій неділі. 3. Наша фірма організувала продаж меблів по привабливим цінам. 4. У зв'язку з тим, що назву нашої фірми нерідко сплутують з назвою другої, ми вирішили перейменувати її. 5. Я не можу байдуже відноситися до виконання функціональних зобов'язань. 6. Шановна Лідія Степанівна, Ви не виконали поставлену перед Вами задачу. 7. У боротьбі за збільшення ефективності с.-г. виробництва рішучу роль відіграє підряд. 8. Які міри Ви приймете у зв'язку з формальними обставинами? 9. Ваші зауваження ми приймемо до уваги. 10. Завод приступив до виробництва нової продукції.

9. Поставте слова у формі родового відмінка однини і по групуйте за двома колонками: 1) із закінченнями -а, -я; 2) із закінченнями -у, -ю.

Ансамбль, апарат, барельєф, батальйон, вид, віск, гвинт, город, долар, мед, міст, замок, землетрус, іменник, іменинник, інструмент, інтерес, карниз, коридор, магазин, малюнок, мільйон, настрій, ніж, овес, оратор, оркестр, понеділок, півень, пісок, принцип, рис, ритм, сад, синтаксис, спорт, текст, учитель, хлопець, хор, футбол.

10. Згрупуйте слова у три колонки залежно від написання: 1) разом, 2) окремо, 3) через дефіс.

Із/за, по/при, за/те, з/по/над, дарма/що, мов/би/то, що/ж/до, в/наслідок, при/цьому, ото/ж/то, для/того/щоб, тоб/то, або/що, при/тім, на/в/коло, ад/же, не/наче/б/то, коли/б/то, тільки/но, у/міру/того/як, от/же/ж, про/між, з/по/серед, за/ради, бо/ж, на/при/кінці, з/тим/щоб, що/тижня, аби/який, чи/мало, сказав/би, аби/де, що/сь, тільки/що, таки/розказав, як/от, аби/коли, де/що, аби/з/ким, що/не/день, не/мов/би, аби/до/кого, немов/би, хтозна/хто, хтозна/з/ким, що/дня, ні/хто, ні/звідки, ні/з/ким, все/таки, все/ж/таки, казна/де, казна/в/чому, як/най/більше, переміг/таки.

11. Перекладіть українською мовою.

Составные элементы типового формуляра обычного договора следующие: наименование ведомств, учреждений (организаций), вступающих в договорные отношения; наименование разновидности документа (договор); дата заключения договора; место; предмет договора; юридические адреса сторон; подписи представителей; печати.

Содержание договора излагается отдельными пунктами, которые должны иметь сквозную нумерацию. Текст его печатается на машинке на обеих сторонах листа через один интервал, с пробелами между пунктами в полтора интервала. Слово ДОГОВОР следует печатать прописными буквами.

Договор составляется в двух экземплярах, которые имеют одинаковую юридическую силу.

Варіант V

1. Мовні норми і дотримання їх у професійному мовленні.
2. Ділове і приватно-офіційне листування.
3. Особливості вживання іменника в професійному мовленні.
4. Напишіть атестаційну характеристику.
5. Поясніть значення вислову. Напишіть невеликий твір.
"Дух свободи п'яний і, якщо добре не закутити, то можна й захмеліти".
6. Допишіть лист, правильно оформивши реквізити. Визначте, який це документ за: а) походженням, б) місцем виникнення, в) призначенням, г) формою, ґ) складністю. Назвіть реквізити документа.

Міністерство зв'язку України

УКРТЕЛЕКОМ

проспект Жовтневий, 118

Миколаїв, Україна, 18001

на № ____ від « ____ » _____ 20 ____ Р.

Шановний _____

Знову звертаємося до Вас, нагадуючи про необхідність сплатити борг за телекомунікаційні послуги нашої установі.

Ваша безвідповідальність ставить під сумнів нашу подальшу співпрацю.

Зважаючи на неодноразові нагадування, змушені попередити, якщо... .

7. Навести приклади паронімів, з уживанням яких пов'язані помилки у вашому мовленні. За допомогою словників з'ясувати значення паронімів, записати приклади вживання їх.
8. Відредагуйте подані речення, визначивши варіант. Якої Ви думки про менеджера, якщо він так говорить.
  - 1. Результативність являється запорукою успіха. 2. Я сумлінно відношуся до виконання функціональних зобов'язань. 3. Виконую необхідний об'єм робіт. 4. Мова йдеться про психологічний клімат колективу. 5. Не дивлячись на труднощі, я прагну утворити належні умови праці. 6. Я завжди звертаюся за допомогою до колег по роботі. 7. Я прикладаю чимало зусиль для того, щоб уникнути в колективі конфліктів між працівниками колективу. 8. Трудові суперечки між сторонами розглядаються згідно з діючим законодавством. 9. Ми досягли успіхів завдяки правильному розподілу обов'язків.
9. Провідмініняйте прізвища, імена, по батькові.

Ілля Васильович Нестеренко, Микола Дерійко, Олег Ернестович Потап, Любов

10. Перепишіть речення, розкриваючи дужки. Поясніть правила написання не з різними словами.

1. Права людини проголошуються як (не)відчужувані й (не)порушні. 2. Норма права зворотної сили (не)має. 3. Соціальний розвиток (не)тільки почався, а й існуватиме при комунізмі. 4. На жаль, у Конституції (не)передбачено всієї системи судів. 5. Правила поведінки, що базуються на моральних поглядах суспільства на добро і зло, гуманне й (не)гуманне, справедливе й (не)справдливе. 6. Правові відносини (не)можуть виникнути у суб'єктів права без державно-владної діяльності. 7. Діти — особи, що (не)досягли повноліття, а також особи, які, (не)залежно від віку, є синами й дочками своїх батьків. 8. На жаль, (не)зважаючи на порівняно інтенсивну діяльність України на міжнародній арені, в 1921—1922 роках все чіткіше вимальовується тенденція обмеження дипломатичної активності республіки.

11. Перекладіть українською мовою.

Ежедневно каждое предприятие, учреждение, организация составляет, получает, отправляет десятки, сотни документов, освещающих самые различные стороны своей деятельности. Среди них большой удельный вес занимает справочно-информационная документация, которой по объему принадлежит ведущее место во всей системе организационно-распорядительной документации. Эта группа документов, возникающих в процессе функционирования предприятий, организаций в их взаимоотношениях друг с другом, а также с гражданами, очень разнообразна. Этим объясняется, что в ее составлении и оформлении наблюдается большой, ничем не оправданный разбой. Чтобы его избежать, некоторые документы справочно-информационного характера (справки с места работы, о зарплате, объяснения, извещения, удостоверения и т.д.) можно унифицировать как по содержанию, так и по форме. Это заметно упростит их составление, повысит информативность и культуру.

Варіант VI

1. Стилї мовлення, сфера їхнього застосування.
2. Класифікація документів.
3. Особливості вживання прикметника в професійному мовленні.
4. Напишіть складну заяву на ім'я керівника установи.
5. Поясніть значення вислову. Напишіть невеликий твір.
"Рідна мова – то сила культури, а культура – сила народу" І. Огієнко.

6. Продовжте речення.
Довідка — це документ, який...

За змістом довідки поділяють на...

Найчастіше довідки оформляють на...

Від руки заповнюють тільки...

Цей документ містить такі реквізити...

7. Дібрати синоніми до виділених слів у словосполученнях, з'ясувати, що об'єднує і розрізняє дібрані слова.

***Щира** розмова, **чепурний** будинок, **завзятий** чоловік, **безмежний** степ, **крихітне** зерно, **сосновий ліс**, **розмова** між друзями, **центральна площа**, **далекий шлях**, **щаслива молодість**, **цікава промова**, **глибока криниця**, **веселий балакун**, **обороняти** країну, **плаче** дитя, **видніється село**, **одужувати** швидко, **мандрувати** по світу, **іти** вулицею, **пишатись** батьками, **керувати** підприємством, **уникати** зустрічі, **зачарувати** присутніх, **працювати разом**, **сонце світить ясно**, **перебувати** **рядом**, **розмовляти тихо**, **спочатку** подумай, **сміятися радісно**, **жити сутожжено**.*

8. Відредагуйте подані речення.

1. Успіх будь-якої важливої справи забезпечують кадри. 2. Нам вдалося вірно збудувати стратегію і тактику роботи. 3. Я виконав поставлену передо мною задачу, не дивлячись на перешкоди. 4. Я неодноразово задавав собі питання і намагався знайти відповіді. 5. Я не можу байдуже відноситися до виконання функціональних зобов'язань. 6. Я вважаю необхідним вмішатися в конфлікт друзів, щоб допомогти його вирішити. 7. Вибачаюсь, мені час іти. 8. До слідуєщої зустрічі. 9. Передайте вітання моїм друзям.

9. Утворіть форми ступенів порівняння прикметників.

Гарячий, близький, гарний, демократичний, дужий, радісний, успішний, крислатий, тонкий, блакитний, дешевий, теплий, спокійний, вишуканий, серйозний, розкішний, ошатний, легковажний, головний, коштовний, синій, темний, солодкий, активний, прибутковий.

10. У професійному, діловому мовленні застосовують різні варіанти скорочення прикметників: графічні, буквені аббревіатури, складноскорочені слова, скорочення змішаної форми тощо. Відповідно до правил запропонуйте скорочені варіанти поданих словосполучень.

Сільськогосподарський інститут -- ...; сільське господарство — ...; поштова скринька — ...; розрахунковий рахунок — ...; державний фонд — ...; колективний договір — ...; обласна державна адміністрація — ...; виробниче об'єднання — ...; мале підприємство — ...; житлово-експлуатаційна контора — ...; агропромисловий комплекс — ...; відкрите акціонерне товариство — ...; вищий навчальний заклад — ...

11. Перекладіть українською мовою.

Акт — документ, составленный «одним» или несколькими лицами, подтверждающий какие-либо установленные факты или события. В ряде случаев составление актов регламентируется специальными правовыми нормами. Ежемесячно, например, изымаются остатки материальных ценностей у лиц, которым они вверены, что предусмотрено Положением о бухгалтерском учете. Акты могут служить доказательством виновности в суде и т.д.

Акты составляются после ревизии, при передаче товарно-материальных ценностей от одного лица к другому, после приема законченных строительных объектов, при проведении испытаний новых образцов машин и оборудования, при обследовании побоев, телесных повреждений и т.п. В необходимых случаях акты утверждаются вышестоящей организацией или первым руководителем предприятия.

Варіант VII

1. Службовий мовний етикет усної форми ділового спілкування.
2. Документи щодо особового складу.
3. Особливості вживання дієслова в професійному мовленні.
4. Напишіть лист-пропозицію про надання послуг.
5. Поясніть, як Ви розумієте значення вислову, важливого для ефективного управління. Напишіть невеликий твір.
"Щоб вести людей за собою, йди за ними" Наполеон.

6. Продовжте речення.

Звіт — це...

Звіт оформляють на...

За способом відтворення тексту вони бувають...

Звіт має такі реквізити:...

Великий за обсягом звіт...

7. Записати синонімічні ряди, розмістивши синоніми так, щоб кожний наступний ілюстрував збільшений вияв позначуваного. Із синонімами одного ряду скласти речення.

Гордитися, приндитися, чванитися, пишатися, пиндючитися; чистосердечний, щирий, відвертий, прямий, безпосередній, щиросердний; темніти, вечоріти, сутеніти, смеркатись; гонористий, гордовитий, зарозумілий, пихатий, бундючний; дорога, тракт, автострада, шосе, проспект, шлях; кволий, недолугий, слабосилий, мишавий, немічний, безсильний; труд, робота, праця; керівник, голова, глава, розпорядник, керуючий справами.

8. Відредагуйте подані синтаксичні конструкції.

Професіональна непридатність; відноситися з повагою до колег; користуватися авторитетом; ставити перед собою завдання; добитися високої майстерності; застосовувати у фаховому мовленні; бути ведучим ученим; прикласти чимало зусиль; у відповідності з нормами наголошення; згідно правил правопису; відмінити закон; заплановані міроприємства.

9. Поставте слова у формі родового відмінка однини і по групуйте за двома колонками: 1) із закінченнями -а, -я; 2) із закінченнями -у, -ю.

Андрій, Байкал, Берлін, Богдан, Вашингтон (штат), Відень, Вовк (прізвище), Воронеж, Донець, Дунай, Єгипет, Ірак, Іртиш, Казахстан, Каїр, Київ, Китай, Миргород, Мороз (прізвище), Нью-Йорк (місто), Остап, Париж, Санкт-Петербург, Тетерів, Харків.

10. Запишіть займенники, розкривши дужки. Поясніть їх правопис.

(Ні)хто, (будь)що, (будь)який, (казна)чим, казна(з)чим, ні(про)кого, (ні)кого, (казна)який, (де)хто, (аби) що, аби(з)ким, який(небудь), що(небудь), чий(небудь), що(будь), чий(небудь), (хтозна)який, хто(небудь), чим(небудь), де(в)кого, з(аби)ким, хтозна(в)який, за(будь)яких, ні(за)яких, ні(до)чийого, ні(до)чого, чийого(сь), котрий(сь), на(де)яких, що(сь), будь(на)чому, будь(яким).

11. Перекладіть українською мовою.

В формуляр акта входят следующие реквизиты: автор документа; дата и место составления; номер и гриф утверждения (в необходимых случаях); заголовок; основание (например, приказ министра промышленности); состав комиссии; присутствующие (перечисляются фамилии и должности); текст.

Текст состоит из двух частей: вводной и констатирующей. В первой указываются основания для составления акта, члены комиссии, ее задачи, охватываемый период. Во второй описываются сущность и характер проведенной работы, установленные факты, а также даются предложения и выводы.

Акт составляется в трех экземплярах: первый из них направляется вышестоящей организации, второй — руководителю организации, третий подшивается к делу. Он подписывается всеми лицами, которые принимали участие в его составлении, а также присутствовавшими.

Варіант VIII

1. Українська мова: від заборон і переслідувань до державного визнання.
2. Довідково-інформаційні документи.
3. Особливості вживання прийменника в професійному мовленні.
4. Складіть трудову угоду.
5. Поясніть, як Ви розумієте значення вислову, важливого для ефективного управління. Напишіть невеликий твір.
"Навіть маленька практика варта великої теорії" Езон
6. Прочитайте уривок тексту. Визначте, який це документ за: а) найменуванням, б) призначенням, в) походженням, г) місцем виконання, г) формою. Назвіть його реквізити.
1977 року пішов до першого класу загальноосвітньої школи № 5 м. Миколаєва.

Після закінчення дев'яти класів у 1985 році вступив до політехнічного ліцею м. Миколаєва, який закінчив із золотою медаллю.

7. Дібрати синоніми до слів, відзначити, що об'єднує і відрізняє синоніми одного синонімічного ряду. Чи завжди вони є синонімами?

Спокій, ліс, дбати, боятися, хвилюватися, минати, примхливий, знаменитий, обережний, холодно, гарно, власний, мова, азбука, тепер, доповідач, рахувати, лікувати, дочка Прометея, Великий Каменярь.

8. Відредагуйте словосполучення, уникаючи тавтології.

Адекватний відповідник; адреса проживання; багаточисленна кількість; вільна вакансія; директивні вказівки; колеги по роботі; перспективи на майбутнє; скорочені аббревіатури; присвоїти у власність; надійна гарантія; дивний парадокс; прейскурант цін; потерпіти повне фіаско.

9. Від поданих словосполучень утворіть складні прикметники. Поясніть їх правопис.

Вище зазначити; короткий час; легко розчиняти; 127 кілометрів; ремонт вагонів; військовий і юридичний; середні віки; людина високої кваліфікації; відомий на весь світ; висока якість; видобувати золото; різати метал; суспільний і корисний; фізика і хімія; кислий і солодкий; прочитати нафту; знавець музею; осінь і зима; зовнішня торгівля.

10. Поясніть написання складних порядкових числівників. Запишіть їх.

Двох/тисячний,   шести/сотий,   двадцяти/п'яти/тисячний,

п'ят/десяти/трьох/мільйонний, дев'яносто/тисячний, сто/мільйонний, двох/мільйонний, трьох/тисячний, чотирьох/сотий, сорока/семи/тисячний, сто/двадцяти/ п'яти/мільйонний, багато/мільйонний.

11. Перекладіть українською мовою.

Язык служебных документов должен удовлетворять следующим требованиям:

1. Соблюдение норм официально-делового стиля и современного литературного языка, прежде всего тех из них, которые помогают выразить мысль более четко и полно.

В качестве нормы нередко выступают и такие варианты языка, которые наиболее целесообразны, уместны, а потому и предпочтительны. Так, скажем, при выборе вариантов типа "оказать помощь — помочь", "допускать ошибку — ошибиться" надо учитывать традиции стиля, которыми пользуются в данном случае.

2. Наличие слов, употребляющихся преимущественно в официальных документах, закрепившихся в административно-канцелярской речи (типа "надлежащий", "должный", "вышеуказанный", "нижеподписавшийся" и т.п.).

3. Использование терминов и профессионализмов (обусловленное тематикой, содержанием служебных документов), в первую очередь юридических и бухгалтерских;

4. Широкое употребление сложных отыменных предлогов, выражающих стандартные аспекты содержания, например: "в целях оказания помощи", "в порядке оказания помощи";

5. Ограниченное употребление усложненных синтаксических построений — предложений с причастными и деепричастными оборотами, с различного рода перечислениями.

Варіант IX

1. Роль і значення мови в суспільному житті.
2. Обліково-фінансові документи.
3. Числівник у професійному мовленні. Особливості запису цифрової інформації.
4. Напишіть пояснювальну записку про невиконання плану роботи.
5. Поясніть, як Ви розумієте значення вислову, важливого для ефективного управління. Напишіть невеликий твір.

"Ласкою можна завжди домогтися більшого, ніж грубою силою" Езон

6. Прочитайте тексти. Визначте, які це документи за: а) найменуванням, б) призначенням, в) походженням, г) складністю, г) формою. Зазначте спільні та відмінні ознаки цих документів. Запишіть відсутні реквізити.

А. Доводжу до Вашого відома, що студенти III курсу не з'явилися на практичне заняття з теорії ймовірності (III пара). Прошу вжити суворох заходів щодо студентів III курсу, оскільки це не перший випадок їхньої відсутності на заняттях із цього курсу.

Б. Студенти III курсу були відсутні 10.03.07 на практичному занятті з теорії ймовірності (III пара) через те, що відвідували музей Т. Шевченка; експозицію присвячено шевченківським дням. Екскурсія організовано кафедрою українознавства.

7. Поясніть значення слів і визначте, чи є синонімами слова поданих груп. Що лежить в основі семантики їх? Що відмінне між словами кожної групи?

Перерва, канікули, антракт, тайм-аут; сеанс, сет, тайм, гейм, період, партія; перукар, цирюльник; кінець, фінал, фініш, епілог; вступ, передмова, увертюра; картуз, кашкет, кепі, кепка, бриль, капелюх; пальто, манто, макінтош.

8. Відредагуйте перекладені словосполучення, враховуючи контекстуальне значення виділених слів. У разі необхідності звертайтеся до словника.

*Согласно решения – відповідно рішення, несмотря на обстоятельства – не дивлячись на обставини, вынести благодарность – **винести** подяку, бывший директор – **бувший** директор, заведующий кафедрой – **завідуючий** кафедрою, охрана окружающей среды – охорона **оточуючого** середовища, достижения в области машиностроения – досягнення в **області** машинобудівництва, на протяжении двух месяцев – **на протязі** двох місяців.*

9. Поставте слова у формі орудного відмінка однини, правопис поясніть.

Височінь, вісь, вість, галузь, доповідь, жовч, загибель, любов, мідь, подорож, промисловість, радість, тінь, черствість, цілісність, якість.

10. Поясніть написання складних прикметників, які входять до фахових терміносполук з економічної тематики.

Антимонопольний комітет України, аудіовізуальна інформація, внутрішньобанківська трансакція, внутрішньогрупове сальдо, довідково-інформаційний фонд, довідково-пошуковий апарат, цивільно-правова угода, зовнішньоекономічний договір, фінансово-господарська діяльність, контрольно-касовий апарат, розрахунково-касове обслуговування, середньозважений валютний курс, товарно-транспортна документація, форс-мажорні обставини.

11. Перекладіть українською мовою.

К правилам относятся служебные документы организационного характера, в которых излагаются наставления или требования, регламентирующие определенный порядок каких-либо действий, поведения.

Различают, например, правила внутреннего трудового распорядка, подготовки документальных материалов к сдаче в архив, правила эксплуатации железнодорожных подъездных путей и т.п.

По формуле и содержанию правила сходны с инструкциями, иногда являются их составной частью (например, правила оформления исходящих документов включаются в инструкцию по делопроизводству). Реквизиты правил следующие, гриф утверждения; вид документа (правила), заголовок (краткое изложение назначения правил), дата и номер, текст (может состоять из пунктов), подпись лица, ответственного за составление правил.

Варіант Х

1. Функції мови.
  2. Розпорядчі документи.
  3. Лексикологічні норми: антоніми, синоніми і пароніми у фаховому мовленні.
  4. Напишіть доручення офіційного характеру.
  5. Напишіть науково-популярний текст, використовуючи такі терміни: угода, зобов'язання сторін, ліцензія, форс-мажорні обставини, компенсація.
  6. Прочитайте документ. Відредагуйте текст, визначте, які відомості відсутні
- Автобіографія*

Я, Мірошник Ірина Дмитрівна, народилась у Арбузинському районі Миколаївської області. Закінчила Арбузинську середню школу № 2. На протязі 2008—2010 рр. навчаюся в Миколаївському державному аграрному університеті. Приймаю участь у громадській роботі, голова студентського профкому інституту.

Одружена, маю доньку.

Дата

Підпис

7. Виписати антоніми з поданих прислів'їв, визначити основу антонімії та спосіб вираження антонімів, мету вживання їх. Дібрати й записати інші прислів'я з антонімами.

1. Маленька праця краща за велике безділля. 2. Вчення в щасті украшає, а в нещасті потішає. 3. Краще чесно, ніж безчесно. 4. Чорний мак, та смачний, а біла редька, та гірка. 5. Чим нива чорніша, тим хлібець біліший. 6. Колос повний до землі гнеться, а пустий догори пнеться. 7. Тупий серп гірше гострого руку ріже. 8. Навесні цебер води — ложка болота, а восени ложка води — цебер болота. 9. З добрим поживеш — добро переймеш, а з лихим зійдеши — того й наберешся. 10. Брехня стоїть на одній нозі, а правда на двох. 11. Краще з розумним загубити, як із дурним знайти. 12. Краще відвертий ворог, ніж зрадливий друг. 13. Коли замолоду немає розуму, не жди і на старість. 14. Вдень плющить, а вночі тріщить. 15. У липні на дворі пусто, зате на полі густо. 16. Хвали день увечері, а жінку рано. 17. Отець по-батьківськи поб'є, по-батьківськи й помилує. 18. З праці — радість, а з безділля — смуток. 19. Де щира праця — там густо, а де лінь — там пусто. 20. Без роботи день роком стає.

8. Виберіть правильні варіанти із запропонованих. Поясніть свій вибір, складіть з деякими реченнями.

Внести пропозицію — внести пропозицію, забезпечити рішення проблеми — вирішити (розв'язати) проблему, згідно з наказом — згідно наказу, повинно бути зроблене —

має бути зроблено, відповідно до постанови Кабінету міністрів України – відповідно постанови Кабінету міністрів України, прошу надати мені відпустку – прошу Вашого дозволу про надання мені відпустки, у самий наближчий час – незабаром, міроприємства – заходи, проводити боротьбу – боротися, прискорити погодження – погодити, порядок денний – повістка денна, вплинути – здійснити вплив, брати

9. Від поданих прикметників утворіть вищий і найвищий ступені порівняння.

Авторитетний, активний, багатий, бадьорий, високий, вірний, вразливий, грубий, густий, дешевий, довгий, дрібний, люб'язний, малий, міцний, ніжний, обдарований, радісний, розумний, тихий, урочистий, хороший, цікавий, чистий, широкий, щасливий, яскравий.

10. Як правило, обмінюючись інформацією з керівниками підприємств, установ, відомств, на початку листів Ви вживатимете етикетні форми звертання: вельмишановний, високоповажаний та ін. Запишіть 10 звертань, використовуючи складні прикметники та вказуючи ім'я й по батькові особи, якій надсилаєте службовий лист.

11. Перекладіть українською мовою.

Официально-деловой стиль имеет специфические отличия от разговорной речи и других стилей литературного языка. При подготовке текста документа должны соблюдаться следующие основные принципы: объективность содержания и нейтральность тона, полнота информации и краткость изложения, типизация речевых средств и стандартных терминов. Служебные документы, как правило, оформляются от имени юридического лица учреждения или его структурного подразделения. Формы выражения общественных интересов в служебном документе должны соответствовать нормам административного права.

Варіант XI

1. Специфіка мовних засобів наукового стилю.
2. Документація з кадрово-договірних питань.
3. Синтаксичні норми і культура фахового мовлення.
4. Напишіть відгук на твір мистецтва або виставку.
5. Сформулюйте основні тези Вашого виступу на тему: "Економічне життя Миколаєва"
6. Прочитайте текст, знайдіть помилки в оформленні. Відредагуйте. Запишіть правильно.

Декану Яценко Т. Д.

від викладача

Кравченка Н. В.

Доповідаю Вам, що III курс обліково-фінансового факультету проігнорував лекцію з педагогіки на тему «Виховання особистості». Хочу, щоб Ви вжили заходів щодо студентів.

7 березня 2007 р.

6. До поданих слів дібрати слова з протилежним значенням, визначити, яке значення покладене в основу антонімії, спосіб її вираження, морфологічне вираження антонімів. З кількома антонімічними парами скласти речення. Користуватися при виконанні "Словником антонімів" Л. М. Полюги.

Смачний, любий, делікатний, одноманітний, буденний, боязкий, оптимістичний, відвертий, всюди, мілко, важко, темно, далеко, спочатку, несподівано, аналіз, альтруїст, добро, ствердження, чистота, спокій, різниця, віддаляти, захищати, опускати, навмання.

7. Відредагуйте подані нижче словосполучення і речення. Поясніть, чим викликані помилки при їх написанні (або перекладі).

I. Виписка з протоколу, подача документа, особовий рахунок в ощадному банку, текучість кадрів, прийняти заходи з поліпшення ситуації.

II. Документ включає важні відомості. У звіті зустрічаються прорахунки. Винахід за своїм змістом протирічить суспільним інтересам. У плані розроблені міроприємства на поліпшення працьової дисципліни. Кожний слідуючий службовий запит з погашення заборгованості платні службовцям ускладнює повне виплачення усієї зарплати.

9. Поставте іменники у формі кличного відмінка. Поясніть відмінкові закінчення.

В'ячеслав Сергійович, Віра Павлівна, Ольга Миколаївна, Петро Михайлович, Людмила Василівна, голова зборів, доповідач, слухач, пан ректор, шановний президент компанії, адвокат, високоповажний суддя, засновник фірми, редактор.

10. Запишіть складні слова так, щоб першим компонентом був числівник, написаний літерами.

14-мільйонний, 25-бальний, 145-кілограмовий, 40-міліметровий, 3-мільярдний, 26-річний, 5-тисячний, 22-елементний, 3-моторний, 22-метровий, 57-мільйонний, 90-тонний, 12-струнний, 85-річний, 33-тисячний, 44-мільярдний, 6-елементний, 2-моторний.

11. Перекладіть українською мовою.

Постановление — это правовой акт, принимаемый высшими и некоторыми центральными органами коллегиального управления для решения наиболее важных и принципиальных задач, стоящих перед данными органами, и установления стабильных норм, правил поведения.

Постановления издаёт Кабинет Министров Украины на основании законов в порядке их исполнения В некоторых случаях особо важные постановления принимают профкомы, Верховные Суд и др.

Текст постановления, как правило, состоит из двух частей — констатирующей и постановляющей. Первая включает введение, оценку положения и, при необходимости, основания для издания или ссылку на правовой акт вышестоящего органа. В постановляющей части приводится перечень предлагаемых мероприятий, определяются исполнитель (исполнители) и срок исполнения.

Варіант XII

1. Характеристика офіційно-ділового стилю.
2. Жанри публічних виступів.
3. Вживання слів іншомовного походження у професійному мовленні. Правила їхнього правопису.
4. Наведіть зразок договору купівлі-продажу.
5. Сформулюйте основні тези Вашого виступу на тему: "Політичні події в Україні".
6. виправте помилки в адресуванні заяв. Запишіть правильні варіанти.
  - а) *деканові Національного університету доц. Іванову О. П. Студента 4-го курсу*

Вознюка М. П.;

б) ректорові Національного університету ім. В. Сухомлинського проф. Кузьмінському від студента хімічного факультету Сергія Масенка;

в) директорові Миколаївської загальноосвітньої школи № 17 Випускника педагогічного коледжу Собко Сергія Васильовича.

6. Продовжіть синонімічний ряд, запам'ятайте відповідники. Поясніть лексичне значення поданих слів іншомовного походження.

Адекватний – рівний, ... ;

ефектний – виграшний, ...;

рентабельний – вигідний, ...;

стимулювати – заохочувати, ...;

диференціювати – зосереджувати, ...;

концентрувати – зосереджувати, ...

7. Відредагуйте речення. Поясніть, чим викликані помилки у виділених словах і словосполученнях. Сформулюйте їх контекстуальне значення.

1. Висловлюючи своє **відношення** до подій у країні, він наголосив на тому, що вже настав час **приймати міри** по налагодженню усіх галузей виробництва. 2. Завод, **виробляючий** раніше **воєнну техніку**, поступово **перепрофілюється** на виготовлення товарів широкого вжитку. 3. Обговорюючи проблему **текучості** кадрів, **думки майже всіх присутніх на засіданні співпали**. 4. До характеристика **прикладається: атестат, справка з міста роботи, виписка** з протоколу зборів трудового колективу. 5. Підписку на

газети і журнали можна оформити **на протязі** двох місяців. 6. На святкування ювілею школи, яке розпочалося рівно в 17 годин, зібралося багато **бувших** випускників. 7. Серед **міроприємств по відзначенню цього свята** були **слідуючі**: виступи музичних колективів, конкурси, вікторини. 8. Для **рішення** цієї надзвичайно складної задачі **треба примітні** зовсім другий підхід.

9. Розкрийте дужки, запишіть числа словами; обґрунтуйте зв'язок числівників з іменниками.

3 (тонна), 1/2 (прибуток), 263 (випускник), на 95 (підприємство), про 82 (депутат), у 8 (скринька), без 49 (комп'ютер), з 60 (акція), до 1751 (виборці), 1,5 (мільйон, гривня), 2 (дипломант), за 90 (студент), за 8,5 (година), від 14 (відсоток), у 100 (мішок), 1 3/8 (ділянка), 4 (карат).

10. Перекладіть українською мовою і поясніть написання складних слів та однозвучних сполучень в обох мовах.

Остродефицитный, машиностроительный, безгранично преданный, вышеизложенный, аккуратно написанный, тяжелораненый, химико-технологический, морально устойчивый, взаимно выгодный, желто-зеленый, всевозрастающий, электронно-вычислительный, темно-зеленый, финансово-промышленный, осенне-зимний, народнопоэтический, русоволосый, военно-воздушный, сине-красный.

11. Перекладіть українською мовою.

Объявление – это информация о предстоящем массовом мероприятии. Оно, как правило, состоит из заглавия, даты, времени и места проведения мероприятия, его названия и повестки дня. При необходимости указываются адрес и способы проезда. Объявление подписывается от имени организации, проводящей данное мероприятие. Широко используются объявления в предпринимательской деятельности.

Варіант XIII

1. Особливості української і російської мовних систем та професійне спілкування.
2. Документація з кадрово-договірних питань.
3. Фахова термінологія.
4. Напишіть розписку службового характеру про одержання устаткування.
5. Поясніть, як Ви розумієте значення вислову, важливого для ефективного управління. Напишіть невеликий твір.
"Добрі менеджери не тільки роблять гроші, але й створюють смисл існування для людей"
6. Відредагуйте тексти заяв. Запишіть правильні варіанти.
  - а) *Прошу надати мені академвідпустку у зв'язку з потребою догляду за дитиною.*
  - б) *Прошу Вашого дозволу на звільнення від занять у зв'язку із сімейними обставинами з 1 по 4 вересня.*
  - в) *Прошу надати мені п'ятиденну відпустку за власний рахунок.*
  - г) *Прошу Вашого дозволу на переведення мене на заочну форму навчання за сімейними обставинами.*
7. Поясніть семантичні відмінності між словами, наведеними в групах. Утворіть словосполучення, використовуючи подані слова.
Акціонерний – акціонерський; аргументування – аргументація; база – базис; базар – ринок – ярмарок; вибирати – добирати – обирати; виборний – виборчий – вибірний; виголошувати – оголошувати – проголошувати; витрата – витрати – видаток; внесок – вклад; гарантійний – гарантований.
8. Знайдіть порушення норм української літературної мови. Відредагуйте речення.
  1. *У своїх виступах виступаючі переважно відзначили успіхи в роботі, але ж треба вказувати й на недоліки.*
  2. *Лізинг, як любе крупне явище, має складну і навіть суперечливу природу.*
  3. *Я рахую, що ми діяли згідно законів України.*
  4. *У відповідності з рішеннями комісії його усунули з цієї посади.*
  5. *Він з успішністю впорається з поставленими перед ним задачами.*
  6. *Це дуже здібний і перспективний на майбутнє робітник відділу.*
  7. *Наприкінці виступаючий подякував присутніх за увагу.*
  8. *Цієї цілі можна досягти при всіх обставинах.*

9. Запишіть словосполучення символами відповідно до вимог, що ставляться до запису цифрової інформації.

Сімдесят тисяч тонн; двісті п'ятдесят три тисячі вісімсот сорок шість гривень; за третім класом точності; відеомагнітофони першого класу; вироби першого, другого і третього сортів; стопроцентний; п'ятдесятикілометровий; чотири міліметри; дванадцять квадратних метрів; три літри; п'ятнадцять градусів Цельсія.

10. Утворіть прикметники від іменників і поясніть їх правопис.

Ла-Мани, Жовті Води, Південний Буг, Красна Слобода, Біла Церква, Новоград-Волинський, Кривий Ріг, Івано-Франківськ, Переяслав-Хмельницький, Верхня Хортиця, Пушкінські Гори, Корсунь-Шевченківський, Нове Озеро, Красний Лиман, Кам'янець-Подільський, Західний Сибір, Великі Луки, Коста-Ріка, Нагірний Карабах, Улан-Батор, Ясна Поляна, Східна Європа.

11. Перекладіть українською мовою.

Обзор составляется для информации подведомственных и других организаций о ходе работ или их итогах за определенный период и является разновидностью справки. В отличие от последней, отражающей состояние дел одного предприятия или учреждения, в обзоре затрагиваются вопросы деятельности ряда предприятий (например. Обзор о соблюдении трудового законодательства на предприятиях хлебопекарной промышленности г. Николаева за 2010 г.).

Обычно формуляр обзора включает следующие реквизиты: наименование вида документа; заголовок, текст дату и место составления. Сначала в тексте указывается основание для составления документа, а дальше говорится о результатах обзора, приводятся положительные и отрицательные примеры (перечисляются причины отдельных недостатков в деятельности предприятий, структурных подразделений и т.д.). Обзор подписывается должностным лицом и направляется руководителю вышестоящей организации.

Варіант XIV

1. Характеристика усної і писемної форм мовлення.
2. Особисті офіційні документи.
3. Синтаксичні засоби досягнення переконливості професійного спілкування.
4. Напишіть акт списання (зняття з балансу) малоцінного інвентарю.
5. Підготуйте діалог, передбачаючи таку ситуацію:
"Ви – керівник підприємства і з підлеглим вирішуєте виробничі питання"

6. Перекладіть текст українською мовою. Оформіть відповідно до вимог. Допишіть відсутні реквізити.

Фирма «Лакомка» уполномачивает Васюту Сергея Павловича, старшего финансиста экономического отдела, заключить договор с Черкасской мебельной фабрикой «ДОК» на поставку фирме в I квартале 2008 года 7 комплектов офисной мебели.

Доверенность действительна до 31.12.2010 г.

7. Поясніть семантичні відмінності між словами, наведеними в групах. Утворіть словосполучення, використовуючи подані слова.

Головний – основний; ділянка – дільниця; договір – угода; економіка – економія; завдання – задача; інформативний – інформаційний; керівництво – керування; кримінальний – карний; об'єм – обсяг; особистий – особовий – особливий.

8. Відредагуйте речення. Зверніть увагу на форми числівників та іменників у запропонованих реченнях. Відповідь обґрунтуйте.

1. Більше сепидесяти відсотки студентів I курсу успішно здали сесію. 2. План набору студентів-контрактників виконано на 48 відсотки. 3. Довідки з любых питань можна отримати після п'ятнадцяти годин. 4. На протязі двухтисячного року при кафедрі працювали гуртки і проблемні групи. 5. Питання про педагогічну практику було внесене третє у повістку дня. 6. Я, Таращенко О.М., народився у 1981 році. 7. У двісті тридцяти п'яти містах була пошкоджена лінія електропередач. 8. На підприємствах легкой промисловости встановлено семигодинний робітничий день. 9. Збори працівників виробничого об'єднання " Всесвіт " були чисельні. 10. Минулорічний урожай був уже краший, як позаминулорічний.

9. Утворіть словосполучення кількісних числівників з іменниками та запишіть словами.

2 (завідувач); 4 (директор); 5 (секретар); 3,5 (грам); 6,8 (кілограм); 2,7 (тиждень); 7 (документ); 6,89 (тонна); 29 (підручник); 543 (метр); 68 (аркуш); 4 (відсоток); 2,4 (мільярд).

10. Розподіліть слова на групи за правилами написання. Поясніть наявність чи відсутність апострофа у словах.

Кам'яніти, обів'є, Соловійов, розп'ять, в'язовий, рятівний, ім'я, медвяний, полум'яний, надвечір'я, різьбяр, В'ячеслав, черв'як, під'їжджати, безслав'я, нав'язливий, нав'ючений, рутвяний, різнотрав'я, дзвякнути, підребер'я, торф'яний, в'ється, дит'ясла, цвях, пів'ями.

11. Перекладіть українською мовою.

Отчет – это документ, содержащий сведения о выполнении плана, задания, поручения, подготовке или проведении мероприятий и представляемый вышестоящему учреждению или должностному лицу. Отчет, как правило, включает те же реквизиты, что и план: наименование разновидности документа; отчетный период; название органа или учреждения, за работу которого отчитываются; текст; подписи; дату.

Некоторые виды отчетов имеют дополнительные реквизиты — согласование и утверждение. Эти документы составляются в текстовой или табличной форме. В таблицы чаще всего сводят статистические отчеты.

Различают отчеты периодические и разовые. Первые утверждаются руководителем, ранее подписавшим данный план, вторые — адресуются должностным лицам, от которых получено задание или поручение. Разовые обычно содержат следующие элементы, указание должности и фамилии руководителя (адресата), название вида документа (отчет); заголовок, текст, пометку об имеющихся приложениях подпись составителя, дату составления отчета и индекс документа по номенклатуре.

Варіант XV

1. Сучасна українська мова: етапи становлення, проблеми та перспективи розвитку.
2. Телефонна розмова та інші види ділового спілкування з використанням телефонного зв'язку.
3. Синтаксис словосполучень і класифікація членів речення.
4. Складіть супровідний службовий лист.
5. Напишіть твір, якою Ви хочете бачити нашу Україну через 5-10 років.
6. Прочитайте уривок з тексту документа. Визначте, який це документ за: а) найменуванням, б) призначенням, в) походженням, г) місцем виникнення, г) формою. Назвіть його реквізити. Допишіть.

СЛУХАЛИ:

Кучеренко А. А. Інформація керівника польової практики.

ВИСТУПИЛИ:

1. Ісаєв О. О. — вніс пропозицію поділити студентів на підгрупи, чітко визначити кожному завдання і години роботи на ділянці.

7. З'ясуйте різницю між словами, користуючись словником. Складіть речення.

Споживний — споживчий — споживацький; господарський — господарчий; тактовний — тактичний; професіональний — професійний; офіційний — офіціальний.

8. Відредагуйте речення і запишіть правильні варіанти.

1. Абсолютна більшість цих наказів виконана. 2. Переверніть сторінку книжки. 3. Завдяки хворобі він відстав від інших. 4. Він діяв згідно розпорядження. 5. Я виходжу на слідуючій зупинці. 6. Читає багато преси. 7. Приймає активну участь у громадській роботі. 8. Вона постійно працює над підвищенням свого інтелектуального рівня. 9. До навчання відноситься сумлінно. 10. Користується повагою серед товаришів і студентів.

9. Перепишіть, замінивши цифри словами.

На 37 кілометрі; 12 класу; 37 учня; 69 дня; 36-го року; на 235 аркушах; у 567 документах; 894 сторінка; 13 жовтня 1978 року; 49-мільйонний народ; 120-тисячний дохід; 78-ма хвилина; у II половині XX століття; впроваджено у 138 вузах; на відстані

4—5 метрів; до 376 додати 7; від 292 відняти 24; до 3624 додати 9; від 3 112 383 відняти 11; від 1632 відняти 4; скласти 23 з 2873; сума чисел дорівнює 203; визначити добуток від множення 535 на 7; скільки разів 8 міститься в 72; скільки разів 11 міститься в 187.

10. Запишіть слова у дві колонки: 1) з апострофом; 2) без апострофа.

Св...то, над...яр...я, торф...яний, моркв...яний, медв...НИЙ, реп...ях, арф...яр, з...економити, сер...йозний, під...їзд, п...ятсот, солоб...йов, з...ясовано, бур...ян, без...языкий, цв...ях, духм...яний, черв...як, Лук...ян, Себаст...ян, роз...їзд, пір...я, б...язь, р...єпін, В...ячеслав, дит...ясла, пів...яблука, зв...язок, верб...я, мавп...ячий, полум...я, з...ятрений, під...яр...я, заозер...я, Григор...єв, Багр...яний, об...їсти.

11. Перекладіть українською мовою.

В отзыве выражается мнение специалиста (коллектива) по поводу какой-либо работы (научного труда, подлежащего опубликованию в журналах, научных сборниках и т.д.), а также делаются выводы о различных научных и учебных работах, отчетах и т.п. Он состоит из наименования вида документа, заголовка (например: Отзыв на отчет о производственной практике студента IV курса Иванова И.Н.) и текста. Текст включает введение (общее представление о материале), краткое изложение сущности работы и заключение с предложениями, оценкой и критическими замечаниями. Отзыв подписывают должностные лица и специалисты, после чего ставится дата.

Варіант XVI

1. Національна мова і мовна політика.
2. Мовний етикет українців.
3. Синтаксис речень і їх класифікація.
4. Складіть доповідну записку інформаційного характеру на ім'я керівника Вашої установи.
5. Напишіть твір, чого Ви особисто хочете досягти в житті.
6. Напишіть протокол зборів студентів вашої групи із поданим порядком денним. Вкажіть назву навчального закладу, факультету, групи, посаду та прізвище голови й секретаря зборів, куратора групи.

1. Звіт старости групи про результати зимової екзаменаційної сесії. 2. Підготовка до Дня факультету.

7. Прочитайте пари слів, з'ясуйте значення кожного з них. Складіть речення офіційно-ділового стилю з одним словом кожної пари.

Відношення – відносини; знання – знаття; дорогоцінність – коштовність; обслуговування – обслуга; обличчя – облік; листування – переписка; вагання – коливання; виключення – виняток; завдання – задача; свідчення – свідоцтво.

8. У поданих реченнях знайдіть слова або вирази, що не відповідають стилістичним і лексичним нормам сучасної української літературної мови. Напишіть правильний варіант.

Я рахую, що це питання можна розглянути в слідуєчий раз. Мова йшла про нові технології виробництва. У боротьбі за збільшення ефективності сільськогосподарського виробництва рішучу роль відіграє орендний підряд. Поступили в продаж вироби акціонерського товариства "Труд". Збори акціонерів проголосили відкритими. Ми виконали поставлені перед нами задачі. Акт було складено у трьох екземплярах. На перший курс вищих учбових закладів приймаються громадяни України, у яких є повна середня освіта. У випадку невиконання умов договору одна з сторін вправі розторгнути його. Ми розробили необхідні міри по поліпшенню умов праці.

9. Випишіть словосполучення, у яких ужито числівники. Складіть із ними речення.

П'ять комбайнів, п'ятеро комбайнерів; десяток фірм, десятки господарств, десять бригад; два комплекси, другий комплекс; дванадцятигодинний робочий день,

чотириповерховий будинок; п'ятирічний план; перша сотня; троє практикантів; у двох школах, виконати удвох, по друге липня, по-друге.

10. Утворіть складні прикметники, поясніть їх правопис.

Вагон, ремонтний; низький, рентабельний; машини будувати; бюджет, фінанси; лікувальний, профільний; відомий на весь світ; зовнішня, політика; загальний, науковий; індустриальний, механічний; віце, адміральський; продуктовий, промисловий; багато, раз; синій, блакитний; кислуватий, солоний; мало, знайомий; західні слов'яни; шістнадцять, поверх; вісімнадцять, градусний; суспільний, шкідливий; загальний, демократичний; суспільний, корисний; виробничий, споживчий; сто, ват.

11. Перекладіть українською мовою.

Один из широко распространенных документов справочно-информационного характера — извещение (повестка-приглашение) о заседании, собрании, конференции и т.п. Извещение, по существу, представляет собой разновидность инициативного служебного письма. Поэтому и формуляр его имеет те же реквизиты. В заголовке прописными буквами указывают разновидность документа (ИЗВЕЩЕНИЕ), а строчными — цель предстоящего мероприятия (например, о заседании ученого совета университета). В этом документе приводятся дата, день недели, время проведения мероприятия, его название, повестка дня, фамилии докладчиков (с указанием их должностей, ученых степеней, званий). Сообщаются также место заседания (совещания), телефоны для справок и т.п. Извещение подписывает председатель коллегиального органа или руководитель предприятия, организации или учреждения.

Варіант XVII

1. Походження і функціонування мов.
2. Культура управління.
3. Вживання займенників у професійному спілкуванні.
4. Складіть наказ щодо особового складу.
5. Напишіть і обґрунтуйте, наскільки для Вас є важливим курс "українська мова (за професійним спрямуванням)"

6. Продовжте речення.

Витяг з протоколу — це документ, який...

У витязу вказують...

Цей документ складають чи надсилають на вимогу...

Підписують витяг із протоколу...

Витяг містить такі реквізити:...

7. Доберіть українські відповідники до таких слів. Складіть з ними 7-8 речень.

Домінувати, форсувати, диференціювати, концентрувати, базувати, ремонтувати, ігнорувати, гарантувати, стимулювати, лімітувати.

8. У кожному з наведених речень замість крапок вставте єдино можливе для даного випадку слово.

Цей договір ... чинності з моменту підписання його. Вважаю за необхідне ... заходів ... відповідальності. Просимо Вас ... кредит на ... установки. Ви запропонували дуже великий ... роботи. Які Ваші... на майбутнє? На кінець року ... підсумки нашої роботи У конференції ... участь провідні вчені університету. На нараді йшлося про зміцнення ... дисципліни. Юридичні сторони ... відповідальність, передбачену ... законодавством. Даний договір ... чинності з дня підписання його. Прошу .. відпустку за рахунок.... Ми повинні... правил внутрішнього розпорядку. Вам ... написати іншу розписку. Ми ... термін чинності договору.

9. Виберіть правильні словосполучення. Складіть з ними речення.

Приблизно сто виробів, біля ста виробів; половина працівників, одна друга працівників; троє фірм, троє установ, три фірми, три установи; два фахівця, два фахівці; чотири відсотка, чотири відсотки; п'ятдесятирічний стаж, п'яти-десятирічний стаж.

10. Запишіть, знявши ризку.

*Таємно/таємничий, суспільно/небезпечний, стилістично/правильний, срібно/крилий,
сліпо/глухо/німий, сіро/буро/малиновий, системно/зумовлений,
симетрично/протилежний, сизо/блакитний, віртуозно/виконаний, ультра/модний,
хлібо/збиральний, кришталєво/чистий, хвиле/подібний, високо/авторитетний,
червоно/гарячий, чорно/кленовий, щиро/вдячний, ясно/зорий, світло/рожевий, яро/зелений,
ясно/золотистий, темно/шкірий, прямо/пропорційний, різко/окреслений,
приємно/вражений.*

11. Перекладіть українською мовою.

Заявление служебное – это письменное сообщение граждан или организаций по поводу осуществления своих прав или защиты интересов. Заявления, с которыми обращаются в организации граждане, называются личными, а заявления предприятий и организаций – служебными. К последним относятся, например, заявления о привлечении к уголовной ответственности, исковые и др. Реквизиты заявлений: адресат (кому адресуется документ), адресант (кто адресует); вид документа (заявление;; текст, приложение; подпись и дата.

Если служебное заявление написано не на фирменном бланке, тогда ставится штамп.

Варіант XVIII

1. Поняття мови і мовлення.
2. Документи з організації зовнішньоекономічної діяльності.
3. Вживання дієприкметникових зворотів у текстах офіційно-ділового стилю. Особливості їхнього перекладу з російської мови.
4. Напишіть власне резюме.
5. Напишіть твір, чому Ви вирішили стати бухгалтером (менеджером).
6. Прочитайте тексти оголошень. З'ясуйте та допишіть відсутні відомості.

А. 1 грудня 2010 р. в актовому залі головного корпусу Миколаївського державного аграрного університету відбудеться літературний вечір.

Б. 30–31 жовтня 2010 р. о 11.00 відбудеться науково–практична конференція.

В. В актовому залі відбудеться тематичний вечір “__”.

У програмі вечора:

1. Урочиста частина.

2. Святковий концерт.

7. Чи становлять синонімічні ряди (пари) подані слова? Обґрунтуйте, користуючись словниками. Складіть з деякими рядами речення.

Робітник – працівник – співробітник; становище – положення – стан; галузь – сфера – ділянка; дилема – проблема – завдання; ініціатива – пропозиція – звернення; об'єм – обсяг; заступник – замісник; повістка – порядок (денний).

8. Відредагуйте фрагменти тексту заяви.

1. Прошу вашого дозволу на копіювання секретних ключів для подальшого збереження у спецсейфі на який-небудь випадок втрати головного ключа. Список виконавців та номери ключів додаються.

2. Прошу дати черговий відпуск з 1 листопада 2010 р.

3. Прошу надати матеріальну допомогу у зв'язку з особистою обставиною.

4. Прошу видати матеріальну допомогу у зв'язку з важким матеріальним станом.

Гроші потрібні на покупку ліків для важко хворого батька.

5. Прошу застосувати заходів, щодо виконання рішення.

6. *Прошу вирішити питання про мій перевод на іншу ділянку роботи, у зв'язку з погіршенням стану здоров'я. (Медична справка додається).*

7. *Прошу зафіксувати зміни в графіку, у зв'язку з невиконанням умов договору.*

9. Розкрийте дужки, побудуйте словосполучення з підрядним зв'язком керування. У разі потреби вживайте прийменники.

Додержати (слово). Оволодіти (ситуація). Опанувати (професія). Завдати (шкода). Називати (ім'я). Ввести (склад). Радіти (успіхи). Відправити (пошта). Один раз (місяць) Сталося (необережність). Зрадити (принципи). Комісія (складання проекту). Звернутися (адреса), Надсилати (адреса). Мешкати (адреса). Спілкуватися (українська мова). Згідно (закон). Відповідно (закон). Залежно (закон). Півтора (рік). Півтора (місяць).

10. Запишіть слова у дві колонки: 1) відбувається спрощення; 2) не відбувається.

Студен...ський, зап'яс...ний, тиж...невий, фашис...ський, депута...ський, виїз...ний, кріпос...ник, чес...ний, шіс...надцять, навмис...не, блис...нути, провіс...ник, улес...ливий, контраст...ний, реміс...ник, студен...ці, випус...ний, пис...нути, балас...ний, шіс...сот, щас...ливий, вис...нути, рис...нути, аген...ство, журналіс...ський, юрис...ський.

11. Перекладіть українською мовою.

К организационно-распорядительным относится большая группа документов, которую называют документацией по кадровым вопросам.

Распорядительная деятельность органов управления заключается и в том, что они занимаются подбором и расстановкой кадров, принимают на работу, переводят и увольняют граждан, издают ряд документов, необходимых рабочим и служащим при осуществлении ими права на труд.

Согласно ст. 21 КЗоТ Украины рабочие и служащие реализуют право на труд путем заключения трудового договора о работе на предприятии, в учреждении. Трудовой договор может быть заключен как в устной, так и в письменной форме. Соблюдение письменной формы обязательно, в частности, при организованном наборе рабочих и служащих, трудоустройстве, а также в некоторых других случаях, предусмотренных законодательством.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 1

Мова і професія. Культура і мова. Культура мовлення. Проблеми мовної культури в Україні сьогодні. Усна і писемна форми професійного мовлення.

ТЕМА 2

Поняття про норми сучасної української літературної мови. Типи норм: орфоепічні, орфографічні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, пунктуаційні, акцентологічні. Літературна вимова.

ТЕМА 3

Професіоналізми, терміни і фразеологізми в усному і писемному фаховому мовленні.

ТЕМА 4

Усне фахове мовлення. Культура спілкування. Етикет сучасної ділової людини. Прийом відвідувачів. Телефонна розмова.

ТЕМА 5

Ділові відносини. Ділові зв'язки. Обмін інформацією. Листи як важливий засіб обміну інформацією. Вимоги до складання тексту листів. Особливості синтаксису.

ТЕМА 6

Професія – менеджер-підприємець. Функції керівника. Характерні особливості діяльності його. Професійна лексика. Синоніми і пароніми у професійному мовленні.

ТЕМА 7

Вибір граматичної форми. Іменник, особливості вживання його у професійному спілкуванні. Стандартні іменникові конструкції.

ТЕМА 8

Ділові папери в менеджменті. Загальні вимоги до оформлення документів. Договір. Контракт. Трудова угода.

ТЕМА 9

Вибір граматичної форми. Прикметник, особливості вживання його у фаховому мовленні.

ТЕМА 10

Особливості професії аудитора. З історії виникнення аудиту. Специфіка фаху. Роль діалогу у формуванні професійної компетентності.

ТЕМА 11

Вибір граматичної форми. Дієслово. Вибір часової форми дієслова. Дієслівні форми: дієприкметник і дієприслівник. Стандартні дієслівні конструкції.

ТЕМА 12

Вибір граматичної форми. Прийменник. Прийменникові словосполучення. Вимоги до написання і складання звіту.

ТЕМА 13

З історії виникнення бухгалтерського обліку. Сучасна професія бухгалтера-економіста. Бухгалтерські, економічні терміни.

ТЕМА 14

Вибір граматичної форми. Числівник. Основні правила запису цифрової інформації. Сполучення числівників з іменниками.

ТЕМА 15

Особливості синтаксису професійного мовлення. Порядок слів в оформленні усного і писемного висловлювань. Обліково-фінансові документи. Акт. Вимоги до складання акта.

ПРАКТИЧНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Опрацювання пропонованої до кожного практичного заняття лінгвістичної літератури (конспектування, складання плану, тез).	8
2.	Опрацювання (повторення) найголовніших правил українського правопису для підвищення рівня мовної грамотності	8
3.	Вживання великої літери. Велика літера у назвах установ, організацій. Велика літера у складноскорочених словах (аббревіатурах).	2
4.	Правопис складних слів (іменників, прикметників).	2
5.	Правопис прийменників. Найуживаніші прийменникові конструкції.	2
6.	Абревіатури фахових термінів у професійно орієнтованій галузі.	2
7.	Правопис слів іншомовного походження.	2
8.	Основні правила синтаксису простого і складного речення.	2
9.	Переклад із російської, англійської мов спеціально дібраного дидактичного матеріалу, що стосується майбутнього фаху студентів.	3
10.	Складання діалогів професійного спрямування. Підготовка публічних виступів на професійну тему.	3
11.	Складання ділової документації профільної галузі. (Характеристика. Заява. Доповідна записка. Пояснювальна записка. Реферат. Резюме).	2
12.	Укладання студентами індивідуальних орфографічних, лексичних словників для підвищення культури фахового мовлення.	2
	Усього:	38

Питання до іспиту

1. Функціональні стилі сучасної української літературної мови.
2. Офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови та його суттєві риси.
3. Основні вимоги до складання і оформлення документів
4. Роль і значення мови в суспільному житті.
5. Норми літературної мови.
6. Науковий стиль: мовні засоби і сфера вживання.
7. Вимоги до написання автобіографії.
8. Заява: визначення, види та реквізити.
9. Функції мови в суспільстві.
10. Характеристика: визначення та складові частини.
11. Українська мова серед інших мов світу.
12. Особливості економічної термінологія.
13. Службові листи: класифікація та основні вимоги до написання.
14. Доповідна і пояснювальна записка: визначення, види та реквізити.
15. Звіт: визначення, реквізити. Особливості написання звіту.
16. Оголошення. Запрошення. Повідомлення про захід.
17. Договір: визначення, види та реквізити.
18. Акт: визначення, види та реквізити.
19. Доручення: визначення, види та реквізити.
20. Мовний етикет професійного спілкування. Кличний відмінок.
21. Особливості запису цифрової інформації.
22. Напишіть лист-відповідь офіційній установі.
23. Напишіть заяву на ім'я декана факультету.
24. Поняття державної мови.
25. Вимоги до написання розписки.
26. Довідково-інформаційні документи.
27. Особисті офіційні документи (автобіографія, резюме).
28. Наказ, вимоги до написання.
29. Особливості написання протоколу та витягу з протоколу.
30. Мова і мовлення. Визначення понять.
31. Обліково-фінансові документи (акт, доручення, розписка).
32. Написати оголошення на сільськогосподарську тематику.
33. Виберіть прийменники для утворення словосполук. *Працювати (на, у, в) полі.*
34. Правильно використовуйте прийменник у назвах документів. *Договір?...майнова відповідальність. ....*
35. Напишіть звіт про проходження практики.
36. Напишіть лист-запит до офіційної установи.
37. Доберіть до іменників дієслова професійного мовлення, які є нормативними: *(допомогу... .., можливість.....).*
38. Утворіть словосполучення, дібравши необхідні іменники. *(Гарантувати.....)*

39. Складіть офіційне доручення на одержання товарно-матеріальних цінностей.
40. Напишіть автобіографію.
41. Складіть акт про списання малоцінного інвентарю на сільськогосподарську тематику.
42. Утворіть словосполучення, дібравши до прикметників іменники. Чисельний//Численний (перевага, заходи, досліді).....
43. Напишіть особисте доручення.
44. Утворіть прикметники до поданих слів. *Дві, зміна* –
45. Напишіть супровідний лист.
46. Напишіть доповідну записку звітного характеру на ім'я керівника підприємства.
47. Напишіть складну заяву на ім'я ректора вашого навчального закладу.
48. Утворіть повні назви від складноскорочених слів і аббревіатур. *Сільрада, АПК*.....
49. Напишіть пояснювальну записку на ім'я декана факультету.
50. Складіть доповідну записку інформаційного характеру.
51. Напишіть характеристику на свого однокурсника.
52. Напишіть запрошення на виставку-ярмарку сільгосппродукції.
53. Доберіть антоніми до поданих термінів. *Актив – пасив*
54. Замініть прикметники іншомовного походження власне українськими *локальний – місцевий*.
55. Складіть акт на сільськогосподарську тематику.
56. Утворіть, де це можливо від поданих прикметників всі форми вищого і найвищого ступенів порівняння. *Дбайливий, мертвий*....
57. Запишіть слова (відповідно до норм орфографії) разом, окремо чи через дефіс. *Блок/система, людино/день*
58. Запишіть слова разом, окремо чи через дефіс. Поясніть їх написання *нижче/підписаний, аграрно/сировинний*.
59. Замініть запропоновані терміни українськими відповідниками. Аргумент, ідентичний.
60. Поясніть лексичне значення поданих термінів. *Податки, самокупність*.
61. Правильно утворіть словосполучення, узгодивши іменники з числівниками мільйон (громадян).
62. Подані слова поставте у родовому відмінку. Колектив, гектар, зошит.
63. Доберіть терміни характерні вашій спеціальності (8-10 термінів) і поясніть їх лексичне значення.

Рекомендована література для виконання контрольної роботи

1. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 480 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/98980/>
2. Зарицький М. С. Переклад: створення та редагування. / М. С. Зарицький – К. : Парламентське в-во, 2004. – 120 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/227851/>
3. Практикум з української мови за професійним спрямуванням [Електронний ресурс] : збірник вправ і завдань для самостійної роботи студентів технічних спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / НТУУ «КПІ» ; М. М. Кобець, С. М. Терьохіна. – Київ : НТУУ «КПІ», 2014. – 61 с. Доступ : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/9133>
4. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К.: Каравела, 2005. – 352 с.
5. Мацько Л. І. Риторика : навч. посіб. / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 311 с. – Режим доступу: http://thelaw.at.ua/load/inshi_pidruchniki/oratorske_mistectvo/macko_ritorika_2003/58-1-0-275
6. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : підруч. / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К. : Вища школа, 2003. – 462 с. – Режим доступу: <http://freelib.in.ua/load/78-1-0-615>
7. Семеног О. М. Культура наукової української мови / О. М. Семеног. – К. : Академія, 2010. – 216 с. – Режим доступу: http://biblioteka-knig.net/yazykoznanie/19215-kultura_naukovo_ukrainsko_movi_-_semenog_o.html
8. Українська мова за професійним спрямуванням [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів технічних спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / НТУУ «КПІ» ; уклад. Ю. Л. Бондаренко. – Київ : НТУУ «КПІ», 2014. – 152 с. Доступ : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/8146>
9. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення : навч. посіб. / С. В. Шевчук. – К. : Вища шк., 2000. – 271 с.
10. Шевчук С. В. Практикум української мови: Модульний курс : навч. посіб. / С. В. Шевчук, Т. М. Лобода. – К. : Вища шк., 2006. – 326 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/479292/>
11. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – К. : Алерта, 2011. – 696 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1584072040598/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_za_profesiynim_spryamuvannjam_-_shevchuk_sv

Навчальне видання

УКРАЇНСЬКА МОВА
(ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

Методичні рекомендації

Укладачі: **Кравченко** Тетяна Пилипівна,
Шарата Наталія Григорівна

Формат 60х84 1/16. Ум. друк. арк. 2,1

Тираж 50 прим. Зам. №____

Надруковано в видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.